

Sygn. akt II Ca 685/22, II Cz 229/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 września 2023 r.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim II Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	Sędzia Paweł Hochman

po rozpoznaniu w dniu 29 września 2023 r. w Piotrkowie Trybunalskim

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. A.

przeciwko Miastu P.

z udziałem interwenientów ubocznych (...) Akcyjnej z siedzibą w P. i (...) w z siedzibą w W.

o zadośćuczynienie i odszkodowanie

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego

oraz zażalenia wniesionego przez interwenienta ubocznego(...) w z siedzibą w W.

od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 6 lipca 2021 r. sygn. akt I C 1627/18

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Piotrkowie Trybunalskim pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego w orzeczeniu kończącym postępowanie.

Paweł Hochman

Sygn. akt II Ca 685/22; sygn. akt II Cz 229/22

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 3 października 2018 r. skierowanym przeciwko Miastu P. powódka M. A. wniosła o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanego kwoty 5 000 złotych z tytułu zadośćuczynienia (wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 21 kwietnia 2018 r. do dnia zapłaty) oraz kwoty 1 455,88 złotych z tytułu odszkodowania - kosztów opieki osób trzecich w kwocie 1 260 złotych oraz kosztów leczenia w kwocie 195,88 złotych (obie kwoty wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wytoczenia powództwa).

Ponadto strona powodowa wniosła o zasądzenie na swoją rzecz od strony pozwanej zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwana Miasto P. w złożonej odpowiedzi na pozew nie uznała powództwa i wniosła o jego oddalenie. Równocześnie wniosła o zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Do sprawy w charakterze interwenientów ubocznych przystąpili (...) w W. oraz (...)Spółka Akcyjna w P., którzy wnieśli o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz interwenientów ubocznych kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W dniu 6 lipca 2021 r. Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim wydał wyrok, w którym:

1. zasądził od pozwanego Miasta P. na rzecz powódki M. A. tytułem zadośćuczynienia kwotę 17 500 złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie:

a. w zakresie kwoty 5 000 złotych od dnia 21 kwietnia 2018 r. do dnia zapłaty,

b. w zakresie kwoty 12 500 złotych od dnia naliczonymi od dnia 23 kwietnia 2021 r. do dnia zapłaty,

2. zasądził od pozwanego Miasta P. na rzecz powódki M. A. tytułem odszkodowania (koszty opieki osób trzecich) kwotę 1 260 złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie naliczonymi od dnia 3 października 2018 r. do dnia zapłaty,

3. zasądził od pozwanego Miasta P. na rzecz powódki M. A. tytułem odszkodowania (koszty leczenia) kwotę 195,83 złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie naliczonymi od dnia 3 października 2018 r. do dnia zapłaty,

4. oddalił powództwo w pozostałym zakresie,

5. zasądził od pozwanego Miasta P. na rzecz powódki M. A. kwotę 2 890 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu,

6. nakazał pobrać od pozwanego Miasta P. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim kwotę 605 złotych tytułem zwrotu nieuiszczonych wydatków w sprawie.

Uwzględniając wnioski pozwanego (k. 240), interwenienta ubocznego (...) w W. (k. 263), interwenienta ubocznego (...) S.A. w P.(k.270), Sąd Rejonowy sporządził uzasadnienie powyższego wyroku i doręczył wskazanym wyżej podmiotom.

W dniu 15 lipca 2022 r. do akt sprawy wpłynęło pismo procesowe (...) w W., w którym reprezentujący go pełnomocnik wskazał, że uzasadnienie doręczone przez Sąd jest niekompletne – jedynie jego pierwsza strona dotyczy przedmiotowej sprawy a pozostałe sprawy z powództwa P. L. przeciwko (...) S.A. Interwenient wniósł o doręczenie wyroku z uzasadnieniem w sprawie niniejszej. W załączeniu do przedmiotowego pisma zwrócona przesłane uzasadnienie. (k. 292)

W dniu 19 lipca 2022 r. do akt sprawy wpłynęła skarga apelacyjna pozwanego.

Reprezentujący go pełnomocnik zaskarżył wyrok w części objętej pkt 1,2,3,5 i 6 tenoru, zarzucając mu:

1) naruszenie art. 415 k.c. - poprzez przyjęcie, że pozwany ponosi odpowiedzialność za zdarzenie w następstwie którego powstała po stronie powódki szkoda,

2) naruszenie art. 444 § 1 k.c. przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie co skutkowało przyjęciem, że powodowi przysługuje odszkodowanie w łącznej wysokości 1455,83 zł z ustawowymi odsetkami,

3) naruszenie art. 445 § 1 k.c. - przez jego błędną wykładnię i uznanie, że w okolicznościach faktycznych przedmiotowej sprawy kwotą odpowiednią z tytułu zadośćuczynienia jest kwota 17 500,-zł. w sytuacji gdy powódka z uwagi na stan zdrowia i pomimo obrażeń odniesionych w wyniku zdarzenia jest osobą samodzielną, zachowała możliwość aktywnego prowadzenie życia,

4) naruszenie art. 362 k.c. - poprzez przyjęcie, że powódka nie ponosi winy za zaistniałe w dniu 11 stycznia 2018 r. zdarzenie oraz, że w jakikolwiek sposób nie przyczyniła się do zaistniałej szkody,

5) naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewyjaśnienie podstawy prawnej i faktycznej wyroku jak również sporządzenie przez sąd uzasadnienia, które uniemożliwia poddanie go kontroli, ponieważ nie wiadomo skąd wzięły się konkretne zasądzone kwoty, dlaczego zostały uwzględnione w tej a nie innej wysokości,

6) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. i przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów poprzez wyprowadzenie z zebranego materiały dowodowego wniosków, że pozwany ponosi winę za zdarzenie w wyniku którego powódka doznała szkody i że powódka nie ponosi za to zdarzenie jakiegokolwiek winy,

7) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego mające istotne wpływ na wynik przedmiotowego, poprzez błędne ustalenie stanu faktycznego sprawy w następstwie czego uznanie, że pozwany ponosi winę za zdarzenie w wyniku którego powódka doznała szkody.

Wskazując na powyższe pełnomocnik pozwanego wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w zakresie zaskarżenia oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu za obie instancje z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach instancji odwoławczej.

W dniu 5 sierpnia 2022 r. sędzia referent wydał zarządzenie nakazujące załączenie do akt sprawy prawidłowego uzasadnienia oraz doręczenia go pełnomocnikom wnoszących o to stron z informacją, że załączone do akt sprawy pierwotne uzasadnienie było błędne (była to kopia robocza, która została omyłkowo wydrukowana...) (k. (...)). W następstwie załączono zmienione uzasadnienie wydanego wyroku (k. (...)). Przy ponownym sporządzeniu „uzasadnienia” Sąd pierwszej instancji dokonał ingerencji w stronę pierwszą i drugą pierwotnego uzasadnienia, usunął części strony trzeciej oraz wszystkie kolejne strony: czwartą, piątą, szóstą, siódmą i ósmą i zastąpił te strony w całości nowym, ponad czterostronicowym tekstem zawierającym ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

W dniu 11 sierpnia 2022 r. pełnomocnik pozwanego wniósł zażalenie, w którym wskazał, że zaskarża sprostowanie wyroku wynikające z doręczenia pozwanemu po raz kolejny odpisu wyroku z uzasadnieniem. Skarżący zaskarżył wyżej opisane zarządzenie w całości, zarzucając Sądowi pierwszej instancji:

1) naruszenie art. 350 § 1 i § 2 k.p.c. przez wadliwe przyjęcie, że jest dopuszczalne:

a) uzupełnienie z „urzędu” treści uzasadnienia wyroku,

b) sprostowanie w uzasadnieniu wyroku niedokładności, błędów lub innych oczywistych omyłek może polegać na dodaniu do treści uzasadnienia tekstu o objętości równowartości dotychczasowego uzasadnienia, zawierającego opis stanu faktycznego sprawy i jego ocenę oraz wywody prawne istotne z punktu widzenia merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy,

2) naruszenie przez sąd art. 354 k.p.c. i art. 357 § 2 k.p.c. - poprzez ich niezastosowanie i dokonanie uzupełnienia i sprostowania wyroku poprzez zmianę uzasadnienia wyroku o sygn. akt I C 1627/18, co stanowi nadużycie przez sąd instytucji sprostowania oczywistej omyłki.

Wniósł o jego uchylenie i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania obejmujących koszty zastępstwa procesowego wg norm przepisanych wraz z kosztami postępowania zażaleniowego.

W dniu 18 sierpnia 2022 r. (data wpływu do Sądu) (...) z siedzibą w W. – interwenient uboczny po stronie pozwanej, wniósł zażalenie na postanowienie w przedmiocie zwrotu kosztów procesu zawarte w pkt 5 powyżej powołanego wyroku.

Pełnomocnik interwenienta zaskarżył postanowienie w całości. Zarzucił Sądowi naruszenie przepisów prawa procesowego - art. 109 § 1 k.p.c. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie skutkujące nieprawidłowym zasądzeniem od pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych w wysokości 2.890,00 zł, pomimo że powódka zastępowana przez profesjonalnego pełnomocnika w osobie radcy prawnego do czasu zamknięcia rozprawy bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku nie zgłosiła wniosku o przyznanie jej kosztów według norm przepisanych, a więc nie przysługuje jej z urzędu zwrot kosztów procesu według norm przepisanych.

Wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z dokumentu - Ogólnych Warunków Ubezpieczenia (...) obowiązujących w ramach umowy ubezpieczenia zawartej między Miastem P. a (...) w W. na dzień powstania szkody na osobie powódki na fakt zobowiązania się przez (...) w W. do częściowego zwrotu kosztów ochrony prawnej poniesionych przez Miasto P. na wypadek wystąpienia osoby trzeciej z roszczeniami wobec ubezpieczonego, interesu prawnego w zaskarżeniu postanowienia.

Wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i zasądzenie od powoda na rzecz interwenienta ubocznego - (...) w W. zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

Postanowieniem z dnia 10 października 2022 r. Sąd Okręgowy zażalenie wniesione przez pozwanego na sprostowanie uzasadnienia przekazał do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Piotrkowie Tryb.

Postanowieniem z dnia 27 grudnia 2022 r. Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb. orzekł o odrzuceniu powyższego zażalenia, wskazując, że takie postanowienie nie zostało wydane. (k. (...))

W dniu 9 maja 2023 r. Sąd Rejonowy wydał postanowienie, w którym sprostował uzasadnienie wyroku z dnia 6 lipca 2021 r. Sprostowanie poza ingerencją w stronę pierwszą i drugą uzasadnienia, zakładało usunięcie części strony trzeciej, stron: czwartej, piątej, szóstej, siódmej i ósmej i zastąpienie ich w całości nowym, ponad czterostronicowym tekstem zawierającym ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu. (k. (...))

Zażalenie na powyższe postanowienie zostało wniesione przez pozwanego. Pełnomocnik pozwanego zarzucił Sądowi Rejonowemu rażące naruszenie art. 350 § 1 k.p.c. polegające nie tylko na merytorycznej zmianie wyroku ale także na naruszeniu interesu Rzeczypospolitej Polskiej przez obrazę podstawowej zasady prawa procesowego – zasady powagi rzeczy osądzonej, oraz przez wadliwe przyjęcie, że jest dopuszczalne sprostowanie w uzasadnieniu wyroku niedokładności, błędów lub innych oczywistych omyłek polegające na dodaniu do treści uzasadnienia tekstu o objętości równowartości dotychczasowego uzasadnienia, zawierającego opis stanu faktycznego sprawy, jego ocenę oraz wywody prawne istotne z punktu widzenia merytorycznego sprawy.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i umorzenie postępowania w tym zakresie oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego. (k. (...))

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł również interwenient uboczny (...) z siedzibą w W..

Skarżący zarzucił Sądowi Rejonowemu naruszenie art. 350 § 1 k.p.c. oraz wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Postanowieniem z dnia 29 maja 2023 r. Sąd Okręgowy uchylił zaskarżone postanowienie, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie.

W odpowiedzi pełnomocnik pozwanego wniosła o jej oddalenie w całości i zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego za drugą instancję wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od daty uprawomocnienia się wyroku.

W odpowiedzi na apelację, interwenient uboczny (...) w P., wniósł o jej oddalenie w całości i zasądzenie od powódki na rzecz interwenienta ubocznego kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie i prowadzi do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Stosownie do treści art. 386 § 4 k.p.c., sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Na gruncie powyższego przepisu przyjmuje się, że do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy sąd rozstrzygnął nie o tym, co było przedmiotem sprawy, zaniechał w ogóle zbadania materialnej podstawy żądania, pominął całkowicie merytoryczne zarzuty zgłoszone przez stronę, rozstrzygnął o żądaniu powoda na innej podstawie faktycznej niż zgłoszona w pozwie, nie uwzględnił (nie rozważył) wszystkich zarzutów pozwanego dotyczących kwestii faktycznych, czy prawnych rzutujących na zasadność roszczenia powoda. Natomiast konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości może zachodzić, gdy sąd pierwszej instancji nie przeprowadził w ogóle żadnego postępowania dowodowego albo przeprowadził dowody wyłącznie na okoliczności nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że pod pojęciem przeprowadzenia postępowania dowodowego należy rozumieć nie tylko samą czynność przeprowadzenia dowodu (np. przesłuchanie świadka) ale również jego ocenę i w razie jej pozytywnego wyniku – przyznania mu wiarygodności, dokonanie na jego podstawie stosownych ustaleń faktycznych.

W przedmiotowej sprawie potrzeba uchylenia zaskarżonego wyroku wynika tak z braku rozpoznania istoty sprawy jak i z konieczności dokonania pełnych ustaleń faktycznych.

Treść sporządzonego i doręzonego skarżącemu przez Sąd pierwszej instancji uzasadnienia wyroku uniemożliwia pozwanemu poddanie wyroku jakiegokolwiek kontroli. Wskazane uzasadnienie zostało sporządzone z naruszeniem przepisu art. 328 § 2 k.p.c., nie wskazuje podstawy faktycznej rozstrzygnięcia oraz jego podstawy prawnej. Powyższego stanowiska nie może zmienić okoliczność, że po wniesieniu skargi apelacyjnej Sąd pierwszej instancji sporządził dokument zawierający pełne motywy rozstrzygnięcia (uwzględniający reguły jakie w świetle art. 328 § 2 k.p.c. winno spełniać uzasadnienie) i doręczył go również pełnomocnikowi pozwanego. Dokument ten nie jest uzasadnieniem zaskarżonego wyroku w rozumieniu procesowym i na jego podstawie nie można ustalić motywów jakimi kierował się Sąd pierwszej instancji.

W związku z powyższym, Sąd Okręgowy uznaje, że uzasadnienie sądu pierwszej instancji jest dotknięte takimi brakami, że na jego podstawie nie można odtworzyć toku rozumowania, które doprowadziło sąd do określonego rozstrzygnięcia. Uchybienia w zakresie konstrukcji i merytorycznej zawartości uzasadnienia do jakich doszło w przedmiotowej sprawie polegały na powołaniu w sporządzonym uzasadnieniu ustaleń faktycznych i rozważań prawnych odnoszących się do innej sprawy. W tych okolicznościach na podstawie uzasadnienia nie sposób odtworzyć, dlaczego w sprawie doszło do wydania zaskarżonego orzeczenia.

Na koniec przypomnieć należy, że w przedmiotowej sprawie Sąd pierwszej instancji próby „poprawy” uzasadnienia wyroku, który wydał, podjął po wniesieniu przez pozwanego skargi apelacyjnej. W apelacji wniesionej po otrzymaniu „pierwszego uzasadnienia” pozwany zgłosił zarzuty opierające się przede wszystkim na wadliwej treści jego uzasadnienia. Jednocześnie doręczając „sprostowane uzasadnienie” Sąd pierwszej instancji nie uznał za stosowne przyjęcia, że czynność ta otwiera ponownie możliwość zaskarżenia wydanego w sprawie wyroku. W tych okolicznościach, odtworzenie motywów jakimi kierował się Sąd pierwszej instancji na podstawie „poprawionego” uzasadnienia miałyby istotny wpływ na ocenę zasadności zgłoszonych zarzutów apelacyjnych co nie tylko prowadziłyby do obejścia zasady rozpoznawania środków zaskarżenia przez sąd drugiej instancji, ale mogłyby prowadzić do pozbawienia stron prawa do obrony.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, na podstawie powołanego na wstępie przepisu orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego, Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 108 § 2 k.p.c.

Paweł Hochman